



RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO FINANSÓW

I N F O R M A C J A

Generalnego Inspektora Informacji Finansowej

o realizacji ustawy z dnia 16 listopada 2000 r.
o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości
majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł
oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu
w roku 2004

Warszawa, marzec 2005

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
CZĘŚĆ PIERWSZA REALIZACJA USTAWY	6
1. ANALIZA TRANSAKCJI.....	6
1.1. Otrzymane zawiadomienia.....	6
1.2. Efekty prowadzonych postępowań analitycznych.....	7
1.3. Tendencje, zjawiska	8
2. PRZECIWDZIAŁANIE FINANSOWANIU TERRORYZMU	11
3. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI OBOWIĄZANYMI I JEDNOSTKAMI WSPÓŁPRACUJĄCYMI	14
3.1. Program współpracy.....	14
3.2. Działalność szkoleniowa, wyjaśnienia dotyczących stosowania przepisów prawa	15
3.2.1 E-learning	16
3.2.2 Poradnik dla instytucji obowiązanym i jednostek współpracujących	17
4. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA.....	18
4.1. Kontrole przeprowadzone przez GIIF	18
4.2. Kontrole przeprowadzone przez instytucje nadzorujące instytucje obowiązanym	18
5. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA.....	19
5.1. Współpraca z Unią Europejską.....	19
5.2. Realizacja programów Phare	20
5.2.1. Phare 2001.....	20
5.2.2. Phare 2002.....	20
5.3. Program AGIS	22
5.4. Współpraca na forum organizacji międzynarodowych... 23	
5.4.1. Rada Europy - Specjalny Komitet Ekspertów – PC-RM, do spraw rewizji Konwencji Strasbourskiej z 1990 r. o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów z przestępstwa	23
5.4.2. Grupa Egmont	24
5.4.3. Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF).....	24
5.4.4. Grupa Zadaniowa ds. Zwalczania Przestępczości Zorganizowanej w Regionie Morza Bałtyckiego (BALTCOM)	25
5.5. Współpraca dwustronna	25
5.6. Umowa o pomocy zawarta ze Stanami Zjednoczonymi	26
CZĘŚĆ DRUGA DZIAŁANIA ORGANIZACYJNO-PRAWNE ..	27
1. DZIAŁALNOŚĆ LEGISLACYJNA.....	27
1.1. Nowelizacja ustawy.....	27
1.2. Inne działania	28
2. SYSTEM INFORMATYCZNY DO OBSŁUGI ZADAŃ GENERALNEGO INSPEKTORA INFORMACJI FINANSOWEJ (SI*GIIF)	28
3. ZAKUP SPRZĘTU INFORMATYCZNEGO NA POTRZEBY ZESPOŁU GENERALNEGO INSPEKTORA	30

3.1. System wymiany danych z Prokuraturą.....	31
4. PODNOSZENIE KWALIFIKACJI PRZEZ PRACOWNIKÓW DEPARTAMENTU INFORMACJI FINANSOWEJ.....	32
5. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA.....	32
6. DZIAŁANIA DOSTOSOWAWCZE W ZAKRESIE WŁAŚCIWEGO ZAPLECZA TECHNICZEGO DEPARTAMENTU.....	33
PODSUMOWANIE	34

WSTĘP

Monitorowanie transakcji finansowych to podstawowy gwarant skuteczności systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Nie może być jednak mowy o dobrym monitoringu bez odpowiedniego i profesjonalnego personelu, czy też o dobrej kontroli bez sprawnego, obwarowanego odpowiednimi procedurami systemu. W czasach postępu technologicznego i galopujących zmian powyższe nie może być też zrealizowane bez najwyższej jakości zaplecza technicznego.

Rok 2004 był dla Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, jak zapewne dla całej administracji wykonującej zadania publiczne, rokiem wyzwań związanych z przystąpieniem naszego kraju do wspólnoty krajów Unii Europejskiej. Nowe okoliczności wymogły na polskim systemie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu jeszcze większą specjalizację techniczną i proceduralną oraz konieczność otwarcia na szeroki kontekst wielopłaszczyznowego współdziałania na niwie międzynarodowej w zmienionych warunkach formalno - prawnych.

Jednak priorytety pozostały niezmiennie – to nadal, rzetelna, sprawna analiza transakcji podejrzanych, szeroko rozumiane współdziałanie z instytucjami obowiązującymi i jednostkami współpracującymi, bieżąca i aktywna współpraca międzynarodowa, doskonalenie i wykorzystywanie najnowszych osiągnięć techniki informatycznej do tworzenia sprostających wyzwaniom naszych czasów rozwiązań, a także nieustanna praca nad podnoszeniem jakości zadań, także przez zapewnienie odpowiednich regulacji prawnych, jak i zaplecza gwarantującego ich właściwy standard.

Charakteryzując najważniejsze osiągnięcia 2004 roku nie można nie wspomnieć o nowym zadaniu - przyjmowaniu i przetwarzaniu milionów informacji dotyczących transakcji powyżej 15 tys. Euro przeprowadzanych w polskim systemie finansowym.

Omawiając miniony rok nie sposób także nie skomentować działań mających na celu przeciwdziałanie finansowaniu terroryzmu. Aktywności te są istotnym ogniwem z punktu widzenia efektywności działania całego systemu walki z terroryzmem, efekty zaś mają ogromne znaczenie dla oceny wiarygodności naszej gospodarki oraz wizerunku Polski. To oczywiste, iż gwarantem skuteczności, jakości i tempa działania, także w tym obszarze, jest wyspecjalizowana, mocna merytorycznie jednostka, zdolna sprostać wyzwaniom związanym z nasileniem zjawisk terrorystycznych w świecie i rozwojem nowoczesnych technik transferu. A jednym z najważniejszych filarów każdego prężnego zespołu są kadry.

Dlatego właśnie tak wielki nacisk kładliśmy w ubiegłym roku na wzmocnienie struktury organizacyjnej, kadrowej i technicznej Departamentu Informacji Finansowej, będącego jednostką wykonawczą Generalnego Inspektora. Wydaje się, iż pomimo rosnącej corocznie liczby nowych zadań oraz licznych trudności – dotyczących choćby rozbudowy etatowej jednostki Generalnego Inspektora, (***zobowiązania Rządu RP w dokumentach przygotowania Polski do członkostwa w Unii, niezrealizowane od 2003 r.***) – Zespół GIIF, dzięki pełnemu zaangażowaniu, często kosztem osobistego czasu i zobowiązań, podejmuje i wykonuje nałożone nań zadania. Wynikają one z licznych zobowiązań międzynarodowych i odpowiedzialności, jaką Polska – już pełnoprawny członek większości liczących się struktur o charakterze globalnym, zmuszona jest ponosić, a także jako przewodnik nowych krajów ubiegających się o członkostwo czy udział w pracach międzynarodowych gremiów. Każda struktura jednak osiąga poziom krytyczny w sferach wydajności i wydolności. Czterdziestokilkuosobowy Zespół Generalnego Inspektora znalazł się w takim właśnie miejscu. Dalsze prawidłowe i sprawne realizowanie zadań bez wzmocnienia kadrowego będzie niezwykle trudne. Należy również podkreślić, iż polski system przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu będzie przedmiotem szczegółowej oceny Rady Europy, Banku Światowego oraz Międzynarodowego Funduszu Walutowego już w roku 2006. Wyniki tej oceny będą miały wpływ na postrzeganie Polski jako kraju dalszych inwestycji zagranicznych.

CZĘŚĆ PIERWSZA REALIZACJA USTAWY

1. ANALIZA TRANSAKCJI

Badanie przebiegu transakcji, które przez informujące o nich instytucje uznane zostały jako mogące mieć związek z próbą legalizacji w systemie finansowym środków pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł, ma na celu uwiarygodnienie lub zanegowanie tego podejrzenia formułowanego zgodnie z literą ustawy przez instytucję obowiązaną lub jednostkę współpracującą.

1.1. Otrzymane zawiadomienia

W 2004 r. do Generalnego Inspektora w formie papierowej wpłynęło **1397 zawiadomień** o transakcjach podejrzanych, w tym:

- 860 od instytucji obowiązanych,
- 521 od jednostek współpracujących,
- 16 od innych podmiotów.

Zawiadomienia otrzymane w latach 2001 - 2004

	2001	2002	2003	2004
Instytucje obowiązane	102	358	739	860
Jednostki współpracujące	115	237	211	521
Inne źródła	14	19	15	16
Łącznie	231	614	965	1397

Powyższe zestawienie wskazuje na istotny wzrost liczby nadesłanych zawiadomień w stosunku do lat ubiegłych. Wyraźny jest wzrost liczby zawiadomień przekazywanych przez jednostki współpracujące, które w 2004 roku swoją aktywność zwiększyły ponad dwukrotnie.

Wyraźnie wzrosła również liczba zawiadomień nadesłanych przez instytucje obowiązane, co potwierdza ich coraz lepsze przygotowanie do oceny transakcji i identyfikacji znamion charakterystycznych dla transakcji podejrzanych.

Osobną kategorię stanowią transakcje podejrzane przekazane drogą elektroniczną. Oprócz rzeczywistych informacji o transakcjach podejrzanych nadsyłana jest duża liczba transakcji oznaczonych kodem, przeznaczonym dla transakcji podejrzanych, jednak w znacznej części są to transakcje dokonywane przez podmioty, które wystąpiły jako jedna ze stron transakcji raportowanych wcześniej do GIIF. W takim przypadku nadesłane informacje dołączane są do prowadzonych już spraw. Biorąc jednak pod uwagę, że miesięcznie informacji o transakcjach ponadprogowych wpływało ok. 1,5 mln, to nawet przy założeniu, że transakcje oznaczone kodem „podejrzane” stanowią niewielki ich odsetek, w praktyce oznacza to konieczność przyjrzenia się przez pracowników Departamentu Informacji Finansowej kilku tysiącom transakcji miesięcznie w celu prawidłowego ich zakwalifikowania. Nie można bowiem z góry założyć, że tak oznaczona transakcja nie jest podstawą do rozpoczęcia nowego postępowania analitycznego. Rozwiązanie tego problemu jest jednym z wyzwań na rok 2005 i lata następne.

1.2. Efekty prowadzonych postępowań analitycznych

W wyniku przeprowadzonych analiz, w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2004 roku, Generalny Inspektor:

- przekazał do **Prokuratury 148 zawiadomień** o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 299 Kodeksu karnego,
- zażądał **wstrzymania 5 transakcji** na kwotę ponad 2 mln 600 tys. zł,
- zażądał **blokady 13 rachunków**, na których dokonywano podejrzanych operacji finansowych na kwotę przekraczającą 12 mln zł.

W roku 2004 nadal widoczne było zjawisko umarzania postępowań wszczętych w wyniku przekazania zawiadomień przez GIIF, z podejrzeniem możliwości zaistnienia czynów określonych w art. 299 Kk. Głównymi przyczynami umorzeń był brak możliwości ustalenia tzw. przestępstwa pierwotnego, będącego źródłem pochodzenia środków wprowadzonych do obrotu finansowego, ale także poczynione w toku postępowania karnego ustalenia faktów i źródeł, do których dostępu (uprawnień) nie posiada Generalny Inspektor. Często umorzeniom towarzyszy przedstawienie zarzutów z innych przepisów albo skierowanie sprawy na drogę postępowania karno-skarbowego.

W roku 2004, po raz pierwszy w historii polskiego wymiaru sprawiedliwości, doszło do wydania wyroków skazujących za przestępstwo prania pieniędzy.

1.3. Tendencje, zjawiska

Podobnie jak w ubiegłym roku najczęściej zgłaszanymi podejrzanymi transakcjami są przepływy środków związane z faktycznym lub fikcyjnym obrotem paliwami, głównie płynnymi, i komponentami do ich produkcji. W 60 przypadkach postępowania analityczne dotyczyły spraw paliwowych, a na ich podstawie skierowano 59 zawiadomień do prokuratur. Sprawy te charakteryzują się rozgałęzionymi powiązaniem finansowymi, terytorialnymi i personalnymi oraz wielością i zmiennością zaangażowanych podmiotów. Typowym zjawiskiem jest tu pojawianie się coraz to nowych podmiotów uczestniczących w tym procederze, kilkutygodniowe lub - co najwyżej - kilkumiesięczne funkcjonowanie w obrocie, likwidacja firmy i pojawianie się następnej. Te firmy na ogół nie posiadają żadnej infrastruktury koniecznej dla prowadzenia działalności w branży paliwowej, są najczęściej ostatnim, wyprowadzającym z obrotu gotówkę, ogniwem w przestępczym łańcuchu. Jak do tej pory – mimo szeroko rozpowszechnianych w mediach informacji na temat tzw. afery paliwowej – nie widać tendencji malejących w tym zakresie i coraz więcej podmiotów gospodarczych, które prowadziły inną, niezbyt efektywną działalność, włącza się w pośrednictwo w fikcyjnym lub rzeczywistym obrocie paliwami. W procederze tym uczestniczą coraz częściej podmioty zarejestrowane jako prowadzące rzekomo działalność zupełnie nie związaną z paliwami, które jednak nie wykonują zgłoszonej działalności, a jedynie pełnią rolę tzw. słupów pośredniczących w przerzucaniu środków finansowych.

Podsumowując, przedstawić można następujące zestawienie danych statystycznych, dotyczące omawianych analiz. W 2004 r. ilość założonych analiz dotyczących podmiotów zajmujących się obrotem paliwami wyniosła 60. W tym czasie skierowano **59 zawiadomień do właściwych prokuratur** o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 299 Kodeksu karnego przez ww. podmioty. W zawiadomieniach tych dokonano analizy dotyczącej prowadzonych rachunków bankowych, papierów wartościowych oraz pieniężnych, łącznie dla **1 063 podmiotów**. Zawiadomienia zaś skierowano na **297 osób fizycznych**, przeważnie prowadzących działalność gospodarczą lub zasiadających we władzach spółek.

Przybliżona wartość transakcji podejrzanых, które były przedmiotem wysłanych w 2004 r. zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 299 Kodeksu karnego przez podmioty zajmujące się obrotem paliwami, wyniosła **717 207 351,38 zł**.

W ramach prowadzonych w 2004 r. analiz dotyczących podmiotów zajmujących się obrotem paliwami, Generalny Inspektor Informacji Finansowej skierował do instytucji

obowiązanych oraz jednostek współpracujących **1 260 pism** z prośbą o informacje odnośnie ww. podmiotów.

Kolejna kategoria często sygnalizowanych podejrzanych operacji dotyczy obrotu złomem i surowcami wtórnymi. Mechanizmy działania sprawców są praktycznie identyczne, jak w przypadku paliw i – jak się wydaje – liczba spraw tego rodzaju zaczęła wyraźnie wzrastać po medialnym nagłośnieniu afery paliwowej. Pojawiają się pierwsze sygnały o przenoszeniu się podmiotów ze sfery obrotu paliwami do „bezpieczniejszej”, tj. obrotu złomem.

W postępowaniach analitycznych nadal obserwuje się udział transakcji mających związek z obrotem papierami wartościowymi. Wykorzystywanie instytucji finansowych funkcjonujących na giełdzie papierów wartościowych oraz obrotu cywilno-prawnego nabiera znaczenia zwłaszcza w przypadkach prania pieniędzy na dużą skalę. Obrót papierami wartościowymi stwarza większą anonimowość biorących w nim udział podmiotów, a jednocześnie – z uwagi na złożony charakter transakcji giełdowych – w wydatny sposób utrudnia ustalenie kręgu podmiotów faktycznie uczestniczących w praniu pieniędzy. Dodatkowym magnesem jest skala operacji dokonywanych każdego dnia, ułatwiająca przeprowadzenie transakcji w sposób nie wzbudzający podejrzeń. Sprawy tego rodzaju należą do najbardziej złożonych ze względu na znaczne rozbudowanie siatki wzajemnie powiązanych osób i firm biorących udział w obrocie. Ożywienie cywilnoprawnego obrotu akcjami spółek następuje szczególnie przy skupowaniu akcji od tzw. drobnych ciułaczy, najczęściej pracowników spółek giełdowych lub szykujących się do wejścia na giełdę. Ma tu miejsce nie tylko odpowiednie manipulowanie wartością kupowanych (sprzedawanych) akcji, ale przede wszystkim ukrywanie faktycznych nabywców i źródeł pochodzenia środków, np. za parawanem pożyczki od firmy z raju podatkowego.

Na podstawie prowadzonych spraw można wyodrębnić kilka powtarzalnych zjawisk, które – jak się wydaje – mają szansę dłuższego zaistnienia w obrębie naszego systemu instytucji finansowych i nie tylko, a należą do nich w szczególności:

- większość z firm tzw. słupów, czy przedsiębiorstw symulujących, uczestniczących w bardziej zorganizowanych „łańcuchach pralniczych” deklaruje – wśród całej gamy rodzajów działalności – także pośrednictwo w obrocie, co w ich mniemaniu ma uzasadniać brak jakichkolwiek środków i urządzeń koniecznych dla fizycznego przemieszczania towarów,

- w sprawach, w których występuje inwestowanie w papiery wartościowe, czy to za pośrednictwem giełdy, czy w drodze umów cywilno-prawnych, coraz częściej pojawiają się – jako inwestorzy lub zasilający osoby inwestujące – podmioty zagraniczne zarejestrowane w tzw. rajach podatkowych i na ogół wykorzystujące systemy bankowe z różnych rejonów świata (głównie z krajów byłej WNP),
- coraz częstsze sygnały docierające do GIIF, zwłaszcza od służby celnej, dotyczą osób z Ukrainy, Rosji i Białorusi, przywożących do RP duże ilości walut i deklarujących ich wpłacenie do banku; poszukiwania tych osób w polskim systemie finansowym nie dają na ogół rezultatów, a odpowiedzi tamtejszych jednostek wywiadu finansowego nie dają wskazówek co do prawdopodobnych źródeł pochodzenia środków, w związku z czym GIIF nie ma możliwości właściwego wykorzystania tych zawiadomień,
- firmy z rajów podatkowych występują nie tylko w sprawach związanych z obrotem papierami wartościowymi, ale także w wielu sprawach łączących się w jakiejś mierze z eksportem lub importem, zwłaszcza gdy towar albo środki finansowe rzeczywiście lub fikcyjnie przemierzają kilka granic;
- przybywa spraw dotyczących działalności gospodarczej (najczęściej handlowej) prowadzonej przez obcokrajowców z Azji, często posiadających karty stałego pobytu i zameldowanie w Polsce, niekiedy rozliczających się w urzędach skarbowych, ale raczej tylko z symbolicznych dochodów. Osoby te są często nieuchwytnie dla organów skarbowych, ich miejsca zamieszkania okazują się fikcyjne lub tylko krótkotrwałe, rozliczenia przekazują pocztą albo nie przekazują w ogóle.

Abstrahując od rodzaju i charakteru podmiotów biorących udział w praniu pieniędzy, a także bazując na doświadczeniu Generalnego Inspektora Informacji Finansowej w wykrywaniu i przeciwdziałaniu praniu pieniędzy, można wyodrębnić kilka najczęściej wykorzystywanych w Polsce metod legalizacji środków pochodzących z przestępczych źródeł:

➤ ***Legalizacja środków pochodzących z przestępstwa za pomocą pożyczek i darowizn***

Powyższa metoda bazuje na porozumieniu zawartym pomiędzy dwoma lub więcej osobami fizycznymi lub prawnymi, które sporządzają fikcyjną umowę pożyczki lub darowizny, a następnie rejestrują je w urzędzie skarbowym, opłacając należny podatek od czynności cywilnoprawnych.

➤ ***Mieszanie dochodów***

Polega na dosłownym mieszaniu dochodów pochodzących z legalnej działalności gospodarczej z wartościami majątkowymi pochodzącymi z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł. Metoda ta jest przede wszystkim wykorzystywana przy okazji prowadzenia takiej działalności gospodarczej, której dochody okresowe są trudne do przewidzenia.

➤ ***Rachunek fikcyjny***

Jest to rachunek otwarty dla zrealizowania jednej, bądź kilku transakcji – w krótkich odstępach czasu – na bardzo wysokie kwoty, przy wykorzystaniu maksymalnej ilości fikcyjnych elementów, odnoszących się zarówno do osób dokonujących transakcji, jak i dokumentów którymi się posługują.

➤ ***Skrzynka rozdzielcza***

Cechą charakterystyczną skrzynki rozdzielczej jest zasilanie rachunku niewielkimi wpłatami – poniżej progu wymagającego rejestracji - pochodzącymi z różnych źródeł (rzadziej z jednego źródła), po to by po osiągnięciu odpowiednio wysokiego salda na rachunku, zgromadzone na nim środki przelać na inny rachunek, bądź rachunki, także drogą elektroniczną.

➤ ***Rachunek docelowy***

Cechą charakterystyczną tej metody jest przelewanie wysokich kwot na jeden rachunek, z którego są one niezwłocznie wypłacane w gotówce. Podjęcie gotówki stanowi w tym wypadku zakończenie pewnej z góry ustalonej „ścieżki” prania pieniędzy. Oczywiście przelewy na rachunek docelowy poprzedzone są szeregiem działań (stanowiących nieodłączny element omawianej metody) mających na celu utrudnienie lub wręcz uniemożliwienie stwierdzenia przestępczego pochodzenia środków finansowych.

➤ ***Kupno i sprzedaż środków trwałych***

Metoda ta opiera się przede wszystkim na żonglowaniu cenami takich środków trwałych, jak: nieruchomości, maszyny, urządzenia i środki transportu. Przy pomocy zaniżania lub zawyżania ich ceny do obrotu finansowego mogą być wprowadzane środki pochodzące z nielegalnych źródeł.

2. PRZECIWDZIAŁANIE FINANSOWANIU TERRORYZMU

Potrzeba ogólnościowych starań na rzecz powstrzymania rozwoju i eskalacji terroryzmu nie budzi wątpliwości. Podstawowe regulacje międzynarodowe w tym zakresie to:

- rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1373 (2001) w sprawie zwalczania terroryzmu międzynarodowego,
- 4 akty prawne Unii Europejskiej z 27 grudnia 2001 r., dotyczące m.in. zwalczania terroryzmu, ustanowienia specjalnych środków skierowanych przeciw podmiotom podejrzanym o działalność terrorystyczną,
- 8 specjalnych zaleceń dotyczących przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu przygotowanych przez Grupę Zadaniową ds. Zwalczania Prania Pieniędzy (FATF), funkcjonującą pod auspicjami OECD.

Odpowiedzią na wezwania do zmian skierowane do społeczności międzynarodowej, było przygotowanie polskich rozwiązań prawnych umożliwiających realizację zobowiązań przyjętych przez Polskę jako pełnoprawnego członka międzynarodowej społeczności. W tym celu przeprowadzono nowelizację ustawy z dnia 16 listopada 2000 r., która rozszerzyła kompetencje Generalnego Inspektora nadając mu bezpośrednie uprawnienia dotyczące zwalczania terroryzmu poprzez przeciwdziałanie jego finansowaniu. Uchwalona 27 września 2002 roku *ustawa o zmianie ustawy...* (Dz. U. Nr 180, poz. 1500) wprowadziła rozwiązania prawne umożliwiające realizację międzynarodowych zobowiązań przyjętych przez Polskę w zakresie walki ze źródłami finansowania terroryzmu.

W ramach wypełniania zadania wprowadzono wewnętrzne uregulowania umożliwiające szybką realizacją nałożonych obowiązków. Pierwszym elementem było przygotowanie struktury bazy danych oraz specjalnego oprogramowania. Baza Generalnego Inspektora zawiera dane z list podmiotów podejrzanych o terroryzm zamieszczanych na stronach internetowych ONZ, UE oraz Departamentu Skarbu USA, jak również przekazywanych do Departamentu Informacji Finansowej przez zagraniczne jednostki analityki finansowej i MSZ. Na listach tych znajduje się ponad 5,5 tys. podmiotów. Listy są na bieżąco aktualizowane w oparciu o uzyskiwane nowe informacje.

W roku 2004 kontynuowano dystrybucję list do instytucji obowiązanych, które mają obowiązek analizowania własnych baz i niezwłocznego poinformowania Generalnego Inspektora o prowadzeniu rachunku na rzecz podmiotu podejrzanego o terroryzm. Zespół GIIF przygotował ponadto zaplecze organizacyjne do wdrożenia procedur przekazu list z wykorzystaniem podpisu elektronicznego. Planuje się uruchomienie ww. trybu w roku 2005.

Podejmowane są również wielostronne działania w zakresie współpracy z innymi podmiotami włączonymi w system przeciwdziałania zjawiskom terroryzmu. Działania te mają

na celu zebranie jak największej ilości materiałów pozwalających na podjęcie decyzji o zasadności zastosowania przewidzianego w takiej sytuacji środka jakim jest blokada rachunku. Generalny Inspektor prowadzi analizy wszelkich spraw, w których przesłanki mogą wskazywać, że transferowane środki pieniężne mogą mieć związek z finansowaniem terroryzmu.

Realizacja zadania przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu wymagała wielu przedsięwzięć związanych zarówno z przygotowaniem organizacyjnym, wypracowaniem zasad współpracy ze wskazanymi w ustawie podmiotami, jak też rozszerzeniem zakresu porozumień o współpracy zawieranych z zagranicznymi odpowiednikami GIIF.

W wyniku intensywnych działań prowadzonych na forum międzynarodowym GIIF podpisał porozumienia o współpracy, obejmujące również zagadnienia przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu z Andorą, Cyprzem, Irlandią, Izraelem, Liechtensteinem, Łotwą, Monako, Niemcami, Portugalią, Ukrainą, USA i Włochami; podjął także starania mające na celu renegotjacje zawartych wcześniej porozumień z Australią, Belgią, Bułgarią, Czechami, Estonią, Finlandią, Hiszpanią, Koreą Południową, Litwą, Rosją, Rumunią, Słowacją, Słowenią, Tajlandią i Wielką Brytanią. W trakcie negocjacji jest porozumienie ze Szwajcarią, które obejmie zarówno zagadnienia zwalczania pieniędzy, jak i przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu.

Generalny Inspektor bierze również udział w pracach wielu gremiów międzynarodowych, takich jak Grupa robocza ds. usług finansowych, Grupa robocza ds. terroryzmu (aspekty międzynarodowe), Grupa robocza ds. terroryzmu, Multidyscyplinarna Grupa ds. Przestępczości Zorganizowanej, sesje Grupy EGMONT, Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy FATF, Grupy Zadaniowej ds. Zwalczania Przestępczości Zorganizowanej w Regionie Morza Bałtyckiego (BALTCOM) i Specjalnej Komisji Ekspertów Rady Europy ds. Oceny Środków Podjętych w Celu Zapobiegania Praniu Pieniędzy MONEYVAL. Pozwala to na aktywne włączenie się w prace zespołów oraz uczestniczenie w naradach roboczych, mających podstawowe znaczenie dla podejmowanych decyzji.

Istotnym z punktu widzenia jakości i skuteczności współpracy było wypracowanie z sektorem finansowym (głównie bankami) systemu wzajemnego powiadamiania o osobach mogących mieć związek z finansowaniem terroryzmu. Niezależnie, Generalny Inspektor rozszerzył również zakres przedmiotowy prowadzonych szkoleń o zagadnienia związane z tą problematyką. Wynikiem tych działań jest wyraźnie większa aktywność banków przy

analizie transakcji pod kątem wyławiania operacji podejrzewanych o związki z finansowaniem terroryzmu, a nie związanych bezpośrednio z przekazywanymi listami.

Wskazać należy także na fakt nawiązania lepszej współpracy z organami celnymi, służbami skarbowymi, Policją i Strażą Graniczną. Naturalnym, a jednocześnie niezbędnym efektem działań było zaktywizowanie roboczych kontaktów w zakresie konsultacji dotyczących osób mogących mieć związek z finansowaniem terroryzmu. Szybka wymiana informacji przyspiesza działania wszystkich zainteresowanych służb. Z uwagi na eskalację zjawiska terroryzmu koniecznym staje się umożliwienie skuteczniejszego zamrażania aktywów podmiotów, organizacji, a także państw określanych w rezolucjach Rady Bezpieczeństwa jako finansujących terroryzm.

3. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI OBOWIĄZANYMI I JEDNOSTKAMI WSPÓŁPRACUJĄCYMI

Skuteczna realizacja obowiązków ustawowych wymaga od Generalnego Inspektora Informacji Finansowej podejmowania licznych działań mających na celu zapewnienie współpracy z podmiotami wymienionymi w ustawie. W 2004 r. współpraca realizowana była na wielu płaszczyznach. Przede wszystkim kontynuowany był rozpoczęty w 2003 r. program współpracy z wybranymi jednostkami współpracującymi i stowarzyszeniami gospodarczymi, wdrożono i zrealizowano szkolenie w formie e-learningu pt. *„Przeciwdziałanie praniu pieniędzy”* przeznaczone głównie dla pracowników instytucji obowiązanych oraz jednostek współpracujących. Ponadto przeprowadzono szereg szkoleń dla przedstawicieli instytucji obowiązanych w zakresie przesyłania informacji do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej. Departament Informacji Finansowej udzielał także informacji na temat stosowania przepisów prawa, dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy i przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu.

3.1. Program współpracy

Mając na uwadze potrzebę podniesienia efektywności współpracy z instytucjami obowiązany oraz jednostkami współpracującymi, jeszcze w 2003 r. opracowano i wdrożono wspomniany wyżej *„Program współpracy Generalnego Inspektora Informacji Finansowej z wybranymi jednostkami współpracującymi i stowarzyszeniami gospodarczymi w zakresie ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu*

finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu". Celem Programu jest m. in.:

- ułatwienie jednostkom współpracującym realizacji zadań ustawowych,
- intensyfikacja współdziałania z jednostkami współpracującymi oraz samorządami gospodarczymi skupiającymi instytucje obowiązane,
- budowanie zaufania do urzędu i działalności Generalnego Inspektora Informacji Finansowej,
- aktywowanie nowych obszarów pozyskiwania informacji o próbach wprowadzenia do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o próbach finansowania terroryzmu w Polsce,
- zapewnienie optymalnych warunków współpracy pomiędzy Generalnym Inspektorem a jednostkami współpracującymi i instytucjami obowiązanymi,
- podniesienie liczby i jakości przekazywanych informacji o transakcjach podejrzanych.

W ramach Programu przeprowadzono 13 szkoleń, które objęły **461 osób** będących pracownikami jednostek współpracujących. Przeprowadzono:

- 8 szkoleń dla naczelników urzędów skarbowych - *Rola i zadania służb skarbowych w zapobieganiu praniu pieniędzy i zwalczaniu finansowaniu terroryzmu* – **256 osób**,
- 4 szkolenia dla pracowników urzędów celnych - *Reorientacja – kontrola podmiotów urządzających i prowadzących gry w kasynach gry i w salonach gier na automatach* – **200 osób**,
- 1 szkolenie dla pracowników Wydziału Nadzoru i Kontroli Departamentu Gier losowych i Zakładów wzajemnych - *Kontrola przestrzegania przepisów ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu* - **5 osób**.

3.2. Działalność szkoleniowa, wyjaśnienia dotyczących stosowania przepisów prawa

W związku z licznymi wątpliwościami dotyczącymi realizacji obowiązków ustawowych, zgłaszanymi przez instytucje obowiązane i jednostki współpracujące, w roku 2004, kontynuując praktykę lat ubiegłych, udzielano pisemnych odpowiedzi na zapytania, jak

też rozwiązywano problemy w ramach powoływanych na bieżąco grup doraźnych, organizowano specjalistyczne warsztaty skierowane przede wszystkim do sektora bankowego.

Do Departamentu Informacji Finansowej wpłynęło przeszło 200 zapytań dotyczących praktycznego stosowania przepisów prawa. Około 25 proc. dotyczyło stosowania przepisów rozporządzenia dotyczącego sposobu wypełniania i przekazywania informacji o transakcjach. Niezależnie od oficjalnej wymiany korespondencji utrzymywane są kontakty robocze i trudno zliczyć ilość informacji i wyjaśnień przekazanych telefonicznie i poprzez email.

Spotkania szkoleniowe poświęcone były głównie przedstawieniu sposobu przekazywania informacji z rejestrów transakcji z wykorzystaniem elektronicznych nośników informacji. Były one organizowane przy okazji szkoleń prowadzonych w ramach projektu Phare 2002.

W trakcie 3 warsztatów przeszkolono 152 osoby, przedstawicieli wszystkich polskich banków, w trakcie 2 kolejnych – 102 przedstawicieli pozostałych sektorów instytucji obowiązanych (zakładów ubezpieczeń, domów maklerskich, Poczty Polskiej, towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych, przedsiębiorców prowadzących kantory i lombardy, pośredników w obrocie nieruchomościami, antykwariuszy i jubilerów, przedsiębiorstw, prowadzących działalność leasingową i factoringową, przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie kasyn i gier losowych oraz notariuszy).

W ramach realizacji projektu Phare 2002 zorganizowano także 4 warsztaty dla pracowników jednostek współpracujących i organów nadzorujących instytucje obowiązane (omawiano na nich realizację wspólnej strategii kontroli instytucji obowiązanych oraz wymieniano dotychczasowe doświadczenia). W wyniku warsztatów przeszkolono 261 pracowników izb skarbowych, urzędów kontroli skarbowej, izb celnych, regionalnych izb obrachunkowych, NBP, GINB, KPWiG, KNUiFE, KSKOK.

3.2.1 E-learning

Szkolenia e-learningowe uruchomione zostały z dniem 15 stycznia 2004 r. Sięgając po taką formułę Generalny Inspektor Informacji Finansowej chciał zapewnić możliwość uczestnictwa w szkoleniu szerokiej grupie pracowników instytucji obowiązanych. Wirtualny cykl szkoleniowy, trwający 2 tygodnie, może bowiem objąć jednorazowo do 400 uczestników (300 pracowników instytucji obowiązanych, 75 pracowników jednostek współpracujących i 25 pozostałych zainteresowanych) bez konieczności ponoszenia kosztów związanych z uczestnictwem w szkoleniu tradycyjnym, m. in. kosztów delegacji i dojazdu pracownika.

Scenariusz kursu oparty został o treść merytoryczną, przygotowaną przez pracowników Departamentu Informacji Finansowej, składającą się z 9 lekcji:

- 1) Podstawowe zagadnienia związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (część poprzedzona Wprowadzeniem).
- 2) Podmioty uczestniczące w przeciwdziałaniu prania pieniędzy.
- 3) Zadania Instytucji Obowiązanych.
- 4) Typowanie transakcji podejrzanych.
- 5) Program „Poznaj swego klienta” w podmiotach objętych ustawą.
- 6) Procedura wewnętrzna w instytucji obowiązanej.
- 7) Przekazywanie informacji do GIIF.
- 8) Kontrola przestrzegania przepisów ustawy.
- 9) Odpowiedzialność karna za naruszenie przepisów.

Kurs został skonstruowany w oparciu o zasady metodyki i dydaktyki, zawiera elementy interaktywne, aby stworzyć uczestnikom kursu optymalne warunki nauki. Szkolenie kończy się testem weryfikującym wiedzę. Zaliczenie w trybie on line jest podstawą do uzyskania przez pracownika instytucji obowiązanej zaświadczenia o ukończeniu kursu.

W okresie od 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2004 r. w kursie uczestniczyły 2194 osoby, test końcowy zaliczyło 1788 osób.

W 2004 r. rozpoczęto procedurę udzielenia zamówienia publicznego na administrację kursem w 2005 r. Przewiduje się dalsze doskonalenie tej metody nauczania, a w perspektywie poszerzenie kręgu odbiorców o nowe instytucje obowiązane, a także rozbudowę zakresu merytorycznego kursu.

3.2.2 Poradnik dla instytucji obowiązanych i jednostek współpracujących

Pierwsza połowa 2004 roku to czas dystrybucji 10 tys. sztuk wydanego w roku poprzednim, a opracowanego przez Zespół Generalnego Inspektora, poradnika pt. *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy*, przeznaczonego dla instytucji obowiązanych. Zostały one przekazane instytucjom obowiązanim i jednostkom współpracującym, uczestnikom szkoleń Phare, jednostkom i stowarzyszeniom reprezentującym poszczególne środowiska zawodowe. Poradnik przedstawia przejrzystą typologię transakcji podejrzanych, omawia metody identyfikacji transakcji, obowiązki instytucji obowiązanych i jednostek współpracujących, zawiera praktyczne wskazówki, jest bogato ilustrowany przykładami.

4. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

Kontrola w roku 2004 prowadzona była zasadniczo w dwóch obszarach – kontroli bezpośredniej w instytucji obowiązanej oraz pośredniej, polegającej na analizie wyników kontroli przekazanych przez instytucje nadzorujące ustawowo zobowiązane do kontrolowania realizacji ustawy.

4.1. Kontrole przeprowadzone przez GIIF

W 2004 r. przeprowadzono (na podstawie informacji przekazanych przez Wydział Analiz lub inne komórki organizacyjne Departamentu) łącznie 12 kontroli w następujących sektorach instytucji obowiązanych:

- banki – 9,
- kantor wymiany walut – 1,
- towarzystwo ubezpieczeń – 1,
- kasyno – 1.

Ujawniły one nieprawidłowości o charakterze:

- formalnym, wskazującym na brak przygotowania instytucji obowiązanych do realizacji obowiązków ustawowych, poprzez niedostosowanie do przepisów ustawy wewnętrznej procedury, o której mowa w art. 28 ustawy oraz niewyznaczenie osoby odpowiedzialnej,
- merytorycznym, polegające na niskim poziomie realizacji przepisów ustawy, głównie w aspekcie wykonywania obowiązku rejestracji transakcji, identyfikacji podmiotów uczestniczących w transakcji, typowania transakcji i zawiadamiania o nich oraz przechowywania rejestru transakcji wraz z dokumentami dotyczącymi zarejestrowanych transakcji, a także nieprawidłowości w prowadzeniu rejestrów transakcji i przekazywaniu informacji z tych rejestrów do GIIF.

Ustalenia z kontroli przeprowadzanej przez kontrolerów GIIF przekazywane były, zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy, instytucjom nadzorującym do dalszego wykorzystania.

4.2. Kontrole przeprowadzone przez instytucje nadzorujące instytucje obowiązane

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy instytucje nadzorujące przekazują Generalnemu Inspektorowi wyniki kontroli przeprowadzonych w podlegających ich

nadzorowi instytucjach obowiązanych, w zakresie przestrzegania przepisów ustawy. W roku 2004 do Generalnego Inspektora wpłynęły informacje o kontrolach przeprowadzonych przez:

- Narodowy Bank Polski – 1301 informacji o kontrolach kantorów,
- Generalnego Inspektora Nadzoru Bankowego – 17 informacji o kontrolach banków,
- Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową – 23 informacje o kontrolach SKOK,
- Komisję Papierów Wartościowych i Giełd – 11 informacji,
- Komisję Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych – 9 informacji o kontrolach zakładów ubezpieczeń,
- Departament Gier Losowych i Zakładów Wzajemnych w Ministerstwie Finansów – 1 informacja o kontroli,
- Prezesa Sądu Apelacyjnego – 9 informacji o kontrolach.

Przekazywane wyniki kontroli potwierdzały istnienie nieprawidłowości podobnych do tych, które ujawniają w toku kontroli kontrolerzy GIIF. W celu wypracowania jednolitego trybu i zakresu kontroli, przez cały rok 2004 kontynuowano zainicjowane jeszcze w roku ubiegłym spotkania uzgodnieniowe z przedstawicielami instytucji nadzorujących.

5. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Najważniejszym zdarzeniem roku 2004 było przystąpienie Polski do Unii Europejskiej. Akcesja pozwoliła na bezpośrednie stosowanie prawa europejskiego do prowadzonej przez Generalnego Inspektora współpracy międzynarodowej oraz umożliwiła jego przedstawicielom pełny udział w pracach wielu instytucji Europejskich.

5.1. Współpraca z Unią Europejską

Najważniejszym elementem uczestnictwa w pracach Grupy Roboczej ds. Usług Finansowych oraz Komitetu Kontaktowego ds. Prania Pieniędzy, które spotykały się w roku 2004 kilkakrotnie, było prowadzenie prac nad III Dyrektywą w zakresie zwalczania prania pieniędzy, zmieniającą Dyrektywy 91/308/EEC i 2001/97/EC. Aktywność strony polskiej pozwala realnie wpływać na tworzenie nowych oraz zmianę istniejących już ram prawnych, w obrębie których Generalny Inspektor wykonuje swoje ustawowe zadania. GIIF opracował projekt stanowiska Rządu RP, którego przygotowanie poprzedził uzgodnieniami międzyresortowymi i właściwymi uzgodnieniami zewnętrznymi z instytucjami zaangażowanymi w implementację nowych przepisów unijnych. Projekt otrzymał poparcie Parlamentu.

Zaproponowane przez Komisję zapisy III Dyrektywy w znacznym stopniu obejmą istniejące już standardy międzynarodowe, w szczególności 40 Zaleceń FATF (dot. prania pieniędzy) oraz 8 Specjalnych Zaleceń FATF (dot. finansowania terroryzmu). Rozszerzą one listę podmiotów obowiązanych do zwalczania przestępstw prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Z tego też powodu konieczne będzie dalsze wzmocnienie administracyjne (osobowe i techniczne) polskiej jednostki analityki finansowej, na którą nałożone zostaną nowe obowiązki związane z rozszerzeniem listy instytucji obowiązanych.

Prace nad tekstem nadal trwają. Aktualnie rozpoczęta została procedura komitologii, polegająca na zasięgnięciu opinii wyspecjalizowanych, eksperckich komitetów doradczych. Jej celem jest dookreślenie i uszczegółowienie istniejących zapisów generalnych Dyrektywy. Przedstawiciele GIFF są bezpośrednio zaangażowani we wspomniany proces.

Komisja Europejska wybrała Generalnego Inspektora Informacji Finansowej jako jedną z kilku najlepszych jednostek analityki finansowej do zorganizowania wizyty przedstawicieli nowo powstałej jednostki indonezyjskiej. W jej wyniku nawiązane zostały kontakty pomiędzy jednostkami, powstał również raport, w którym strona indonezyjska proponuje zastosowanie w swojej jednostce kilku rozwiązań funkcjonujących w jednostce polskiej.

5.2. Realizacja programów Phare

5.2.1. Phare 2001

W ramach programu realizowanego z partnerem niemieckim, w roku 2004 zrealizowano dwie wizyty w polskiej jednostce analityki finansowej, z których jedna poświęcona była ocenie funkcjonowania i strukturze Departamentu IF, natomiast druga - szkoleniu dla pracowników z zakresu użytkowania systemu skanowania.

W kwietniu 2004 r. zakończono proces dostawy i instalacji systemu skanowania wraz z oprogramowaniem raportującym. Działania związane z Phare 2001 zakończono w maju 2004 r. Raport końcowy z realizacji programu został przekazany do Komisji Europejskiej.

5.2.2. Phare 2002

W styczniu 2004 r. zainaugurowano projekt Phare 2002; w uroczystym otwarciu uczestniczyli przedstawiciele Reprezentacji Komisji Europejskiej, Ambasady Wielkiej Brytanii, brytyjskiej jednostki analityki finansowej NCIS, UKIE, Jednostki Finansująco-Kontraktującej oraz beneficjenci projektu, tj. Generalny Inspektor Informacji Finansowej, przedstawiciele Prokuratury i Policji.

W styczniu, maju i październiku odbyły się wizyty studyjne pracowników Departamentu w Wielkiej Brytanii. W ich trakcie zapoznano się ze sposobem funkcjonowania brytyjskiej jednostki analityki finansowej NCIS, a także innych organów współdziałających z NCIS w zakresie zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. W trakcie programu odbyły się także wizyty studyjne w jednostce włoskiej, irlandzkiej oraz hiszpańskiej, które pozwoliły obserwować inne modele jednostek analityki funkcjonujące w krajach Unii Europejskiej. Dzięki nawiązanym kontaktom poprawiono jakość współpracy bieżącej.

Projekt Phare pozwolił również na realizację cyklu szkoleń z udziałem ekspertów NCIS, w tym:

- 2 seminariów z zakresu analizy kryminalnej, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu,
- 1 warsztatu z zakresu prawnych i praktycznych aspektów współpracy pomiędzy jednostkami analityki finansowej w obszarze zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu,
- 1 szkolenia z zakresu prawnych aspektów zwalczania prania pieniędzy dla beneficjentów projektu – Prokuratury, Policji i GIIF,
- 1 seminarium poświęconego analizie informacji związanych z transakcjami podejrzanymi i kontami, w trakcie którego eksperci brytyjscy przedstawili uczestnikom typologie transakcji związanych z praniem pieniędzy oraz modele analiz stosowane przez NCIS;
- 4 warsztatów dla instytucji nadzorujących i GIIF, poświęcone opracowaniu wspólnej strategii kontroli – w warsztatach wzięli udział pracownicy NBP, GINB, KNUIFE, KPWiG, KSKOK oraz Departamentu Informacji Finansowej;
- 4 warsztatów dla jednostek współpracujących z GIIF, poświęcone współpracy i wymianie informacji z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy, w których uczestniczyli przedstawiciele izb celnych, urzędów kontroli skarbowej, izb skarbowych, regionalnych izb obrachunkowych, urzędów skarbowych oraz pracownicy Ministerstwa Finansów;
- 4 warsztatów dla instytucji obowiązanych, poświęcone aspektom prawnym zwalczania prania pieniędzy, analizie transakcji podejrzanых i przekazywaniu zawiadomień do FIU, w których uczestniczyli przedstawiciele banków, towarzystw

ubezpieczeniowych, domów maklerskich, towarzystw leasingowych, towarzystw funduszy inwestycyjnych.

Większość z powyższych spotkań uzupełniona była o moduł polski, przygotowany i prowadzony przez pracowników Departamentu Informacji Finansowej.

Od początku 2004 roku trwały prace nad częścią inwestycyjną projektu. W maju podpisano *Dwustronne Porozumienie o Współpracy pomiędzy Generalnym Inspektorem Informacji Finansowej oraz Powszechnymi Jednostkami Prokuratury, dotyczące współpracy w zakresie wymiany informacji związanych z wprowadzaniem do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz z finansowaniem terroryzmu* na podstawie którego, w oparciu o sprzęt zakupiony w ramach kontraktu inwestycyjnego projektu stworzony zostanie system bezpiecznej wymiany informacji pomiędzy Generalnym Inspektorem a jednostkami Prokuratury.

Departament Informacji Finansowej opracował specyfikację techniczną sprzętu i oprogramowania, które stanowią ważny element wdrażanego systemu do obsługi zadań Generalnego Inspektora SI*GIIF. Zgodnie z przyjętą procedurą Jednostkę Finansującą – Kontraktującą przekazała dokument Komisji Europejskiej, a założenia zawarte w specyfikacji znalazły swoje odzwierciedlenie w zmodyfikowanej fiszce projektowej, która w lipcu uzyskała akceptację Komisji.

We wrześniu 2004 r. Reprezentacja Komisji Europejskiej zatwierdziła dokumentację przetargową na dostawę sprzętu komputerowego w ramach projektu „Jednostka Analityki Finansowej”. Postępowanie, prowadzone przez Jednostkę Finansującą – Kontraktującą, zakończyło się w listopadzie. Realizacja podpisanych umów rozpocznie się w I kwartale 2005 r. Wartość realizowanego kontraktu inwestycyjnego w ramach projektu wynosi około 1 mln Euro.

5.3. Program AGIS

W lutym 2004 r. portugalska jednostka analityki finansowej zwróciła się do Generalnego Inspektora z propozycją udziału w programie AGIS finansowanym ze środków Komisji Europejskiej, którego adresatami są, m.in. jednostki zajmujące się zwalczaniem prania pieniędzy i oszustw finansowych na szkodę państw członkowskich UE.

Projekt zakłada organizację seminariów i wymianę doświadczeń pomiędzy jednostkami analityki finansowej w zakresie zwalczania prania pieniędzy i finansowania

terroryzmu. Wezmą w nim udział jednostki analityki finansowej z Portugalii, Irlandii, Szwecji, Węgier i Polski. Realizacja projektu rozpocznie się w 2005 r.

5.4. Współpraca na forum organizacji międzynarodowych

5.4.1. Rada Europy - Specjalny Komitet Ekspertów – PC-RM, do spraw rewizji Konwencji Strasbourskiej z 1990 r. o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów z przestępstwa

Pod koniec 2004 r. Generalny Inspektor włączył się w prace nowo powstałego Komitetu Rady Europy, którego głównym celem działania jest dostosowanie zapisów Konwencji do obecnie obowiązujących standardów światowych w zakresie zwalczania prania pieniędzy. Przedstawiciel Generalnego Inspektora bierze udział we wszystkich jego spotkaniach.

Wyłożenie Konwencji do podpisu zaplanowano na czas szczytu Rady Europy w Warszawie, który odbędzie się w maju 2005 roku.

O konieczności rewizji zapisów Konwencji 141 Rady Europy mówiono jeszcze w roku 1998, jednakże dopiero wydarzenia z 11 września 2001 spowodowały intensyfikację prac nad rewizją.

Zadaniem postawionym przed członkami Komitetu PC-RM jest opracowanie projektów zapisów Protokołu, które w przyszłości mają stanowić uzupełnienie zapisów Konwencji Rady Europy Nr 141 z 8 listopada 1990 r. Decyzja o ostatecznej formie Protokołu zostanie podjęta przez Komitet CDPC (*European Committee on Crime Problems*).

Celem nowelizacji Konwencji 141 z 1990 roku jest stworzenie jednolitego dokumentu zawierającego zbiorczo wskazówki do wykorzystania przez instytucje obowiązane, współpracujące, a także inne podmioty zajmujące się zwalczaniem przestępstw prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. Zakłada się możliwość wykorzystania tych zapisów zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym, bez konieczności sięgania po znajdujące się w różnych aktach instrumenty. Dla ułatwienia realizacji powyższego celu, eksperci zaangażowani w prace Komitetu PC-RM przygotowali także obszerny raport wyjaśniający poszczególne zapisy Projektu Konwencji.

Zakres Konwencji rozszerzony zostanie o instrumenty pozwalające na zwalczanie procederu finansowania terroryzmu przy wykorzystaniu systemu zwalczania procederu prania pieniędzy. Konwencja obejmie ponadto istniejące już standardy międzynarodowe,

w szczególności 40 Zaleceń FATF (dot. prania pieniędzy) oraz 8 Specjalnych Zaleceń FATF (dot. finansowania terroryzmu).

5.4.2. Grupa Egmont

W roku 2004 odbyło się kilka spotkań grup roboczych w ramach Egmont, w których uczestniczyli przedstawiciele Generalnego Inspektora. Przygotowano m.in. odpowiedzi na specjalny kwestionariusz dotyczący współpracy pomiędzy jednostkami analityki finansowej w zakresie możliwości działania jednostki odnośnie zwalczania procederu finansowania terroryzmu.

Generalny Inspektor wziął udział także w przygotowywaniu zmian do tzw. „zbioru zasad” praktycznych i prawnych, doprecyzowujących reguły i sposoby wymiany informacji pomiędzy jednostkami funkcjonującymi w Grupie Egmont; wziął również udział w dyskusjach na temat przyszłej struktury i finansowania Grupy Egmont, a także w pracach nad zmianą definicji jednostki (tzw. *FIU - Financial Intelligence Unit*).

Zgodnie z decyzjami podjętymi podczas spotkań Grupy Egmont w Kopenhadze i Guersney, Generalnemu Inspektorowi reprezentującemu kraj Unii Europejskiej sąsiadujący z Białorusią, powierzone zostały obowiązki monitorowania białoruskiej jednostki wywiadu finansowego.

Obowiązki te wiążą się z koniecznością szczegółowego nadzorowania działalności nowo powstałej jednostki pod kątem spełniania przez nią powszechnie przyjętych standardów międzynarodowych. Od oceny tej uzależnione jest przyjęcie jednostki do Grupy Egmont, co w praktyce oznacza umożliwienie prowadzenia współpracy międzynarodowej.

We wrześniu 2004 r. Generalny Inspektor przeprowadził misję ewaluacyjną w jednostce białoruskiej. Celem misji było przygotowanie dokładnego raportu na temat jej funkcjonowania. Była to pierwsza tego rodzaju misja wykonywana przez Polskę, a na podstawie jakości jej przygotowania i przebiegu oceniane będzie zaangażowanie naszego kraju w prace Grupy Egmont.

Dzięki włączeniu się w obrady grup roboczych Generalny Inspektor uzyskał realną możliwość uczestniczenia w budowie najnowszych standardów w zakresie zwalczania procederu prania pieniędzy, jak również możliwość wpływania na sposób i przebieg wymiany informacji pomiędzy jednostkami.

5.4.3. Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF)

W sierpniu 2004 r. Generalny Inspektor przygotował projekt działań związanych z realizacją decyzji Komitetu Europejskiego Rady Ministrów, nakładającej na Ministra Finansów

obowiązek koordynacji działań zmierzających do przyjęcia Polski do FATF (*Financial Action Task Force*). *Katalog argumentów na rzecz przyłączenia Polski do FATF* jeszcze w tym samym miesiącu uzyskał akceptację Komitetu.

W związku z tym, iż nie wszyscy partnerzy zagraniczni w pełni podzielają pogląd co do słuszności polskich postulatów związanych z wstąpieniem do FATF, Generalny Inspektor w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Zagranicznych przygotował model dalszego postępowania w zakresie kształtowania atmosfery przyjaznej przystąpieniu Polski do tej organizacji.

5.4.4. Grupa Zadaniowa ds. Zwalczania Przestępczości Zorganizowanej w Regionie Morza Bałtyckiego (BALTCOM)

W roku 2004 w ramach Grupy Zadaniowej BALTCOM odbyło się spotkanie podsumowujące wyniki analizy spraw prowadzonych przez jednostki analityki finansowej państw członkowskich. Celem obrad było wypracowanie praktycznych rozwiązań w zakresie modelu działań związanych z procesem przeciwdziałania procederowi prania pieniędzy oraz przygotowanie dokumentu będącego opracowaniem typologii, z uwzględnieniem specyfiki regionu Morza Bałtyckiego.

5.5. Współpraca dwustronna

Wymiana informacji z zagranicznymi jednostkami analityki finansowej

Od momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej wymiana informacji z zagranicznymi jednostkami analityki finansowej odbywa się nie tylko na podstawie dwustronnych porozumień o współpracy, ale również *Decyzji Rady nr 2000/642/JHA z dnia 17 października 2000 r. w sprawie zasad współpracy pomiędzy jednostkami analityki finansowej państw członkowskich w odniesieniu do wymiany informacji (Council Decision of 17 October 2000 concerning arrangements for cooperation between financial intelligence units of the Member States in respect of exchanging information – 2000/642/JHA)*. Jest ona dla Generalnego Inspektora formalną podstawą współpracy z 9 państwami, z którymi Polska nie posiada porozumień – Austrią, Danią, Francją, Grecją, Holandią, Luksemburgiem, Malta, Szwecją i Węgrami.

W roku 2004 Generalny Inspektor wystosował do zagranicznych jednostek analityki finansowej zapytania w 102 sprawach dotyczących 224 krajowych i zagranicznych

podmiotów podejrzewanych o pranie pieniędzy. Zagraniczne jednostki zwróciły się do Generalnego Inspektora z 51 zapytaniami dotyczącymi 163 podmiotów krajowych i zagranicznych podejrzewanych o próby legalizacji dochodów pochodzących z przestępstw.

Porozumienia o współpracy

W roku 2004 Generalny Inspektor zawarł porozumienia o współpracy w zakresie wymiany informacji dotyczących zwalczania procederu prania pieniędzy i finansowania terroryzmu z jednostkami analityki finansowej Andory, Cypru, Monako, Niemiec, Portugalii, Tajlandii i Ukrainy. Tak duża liczba zawartych porozumień jest wynikiem aktywnych zabiegów prowadzonych na forum międzynarodowym, potwierdza ponadto, iż polska jednostka analityki finansowej jest oceniana wysoko w kategoriach partnerskich i cieszy się uznaniem oraz zaufaniem swoich odpowiedników w innych krajach świata.

5.6. Umowa o pomocy zawarta ze Stanami Zjednoczonymi

W roku 2004 Generalny Inspektor kontynuował współpracę z Departamentem Skarbu USA odpowiedzialnym za realizację programu związanego z Umową między rządami RP i Rządem Stanów Zjednoczonych. W trakcie spotkań omawiano szczegółowe wymagania, jakim powinno sprostać oprogramowanie analityczne zakupione na potrzeby polskiej jednostki. Zakupy najnowocześniejszych narzędzi analitycznych i ich przekazanie na potrzeby Zespołu Generalnego Inspektora będzie miało miejsce w roku 2005.

CZĘŚĆ DRUGA

DZIAŁANIA ORGANIZACYJNO-PRAWNE

1. DZIAŁALNOŚĆ LEGISLACYJNA

1.1. Nowelizacja ustawy

W dniu 5 marca 2004 r. uchwalona została *ustawa o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz o zmianie niektórych ustaw* (Dz. U. Nr 62, poz. 577).

Projekt ustawy zatwierdzony został przez Radę Ministrów jeszcze w roku 2003, w następnym roku stał się przedmiotem sejmowych prac legislacyjnych.

Celem nowelizacji było przede wszystkim dostosowanie jej przepisów do Dyrektywy 2001/97/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 grudnia 2001 r., zmieniającej Dyrektywę Rady 91/308/WE, w zakresie zapobiegania korzystania z systemu finansowego w celu prania pieniędzy, jak również dostosowanie przepisów ustawy dla potrzeb efektywnego i sprawnego działania Generalnego Inspektora. Zmiany pozostałe to ujednolicenie regulacji w ramach całego aktu prawnego oraz udoskonalenie procedur przeciwdziałania praniu pieniędzy w Polsce. Ustawa poszerzyła katalog instytucji obowiązanych, wprowadzając na listę osoby wykonujące niezależne zawody prawnicze, fundacje, podmioty oferujące gry na automatach o niskich wygranych oraz Narodowy Bank Polski, w takim zakresie, w jakim prowadzi rachunki bankowe dla osób prawnych, sprzedaż numizmatów, skup złota i wymianę zniszczonych środków płatniczych na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. Nr 140, poz. 938, z późn. zm.). Uzupełniła także listę jednostek współpracujących, włączając do ich grona Najwyższą Izbę Kontroli; zdefiniowała zjawisko „prania pieniędzy”, obniżyła próg wartości niektórych transakcji podlegających obowiązkowi rejestrowania, dokonała zmian w zakresie procedury wstrzymywania transakcji i blokady rachunku, poszerzyła zakres kontroli sprawowanej przez Generalnego Inspektora oraz inne jednostki nadzorujące poszczególne instytucje obowiązane.

1.2. Inne działania

W roku 2004 Generalny Inspektor czynnie uczestniczył w procesach legislacyjnych dotyczących zmian innych aktów prawnych, zwłaszcza w sytuacjach, gdy projektowane zmiany mogły mieć wpływ na realizację walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu.

2. SYSTEM INFORMATYCZNY DO OBSŁUGI ZADAŃ GENERALNEGO INSPEKTORA INFORMACJI FINANSOWEJ (SI*GIIF)

Do najważniejszych zadań Generalnego Inspektora w roku 2004 zaliczyć należy uruchomienie systemu informatycznego do obsługi zadań GIIF. W pierwszym kwartale powstała wersja produkcyjna systemu do zbierania i gromadzenia informacji o transakcjach rejestrowanych i przesyłanych do Generalnego Inspektora przez instytucje obowiązane. Budowa systemu objęła:

- przygotowanie opracowania na potrzeby GIIF, umożliwiającego organizację i kontrolę procesu zbierania danych od instytucji obowiązanych,
- instalację i zestawienie kilkunastu serwerów, macierzy dyskowej i stacji klienckich, umożliwiających bezpieczną i wydajną pracę systemu,
- przebudowę sieci LAN w Departamencie łącznie z zestawieniem bezpiecznego połączenia internetowego.

W części umożliwiającej przyjmowanie danych od instytucji obowiązanych system został udostępniony dla celów testowych już w czerwcu. W okresie próbnej eksploatacji kilkadziesiąt instytucji przesłało kilkaset tysięcy rekordów transakcji, co pozwoliło na ostateczną weryfikację i uzgodnienie formatu przesyłanych danych.

Robocza eksploatacja systemu do zbierania danych rozpoczęła się 1 lipca, o godz. 6:59:28, kiedy to przesłała zgłoszenie pierwsza instytucja. W ciągu pierwszych 10 dni funkcjonowania systemu zgłoszenia identyfikacyjne przesłało 412 instytucji (w tym 346 zgłoszeń od nowych instytucji, z których 341 zostało zaakceptowanych oraz 66 aktualizacji danych), które ogółem przesyłały 29 480 rekordów transakcji. W pierwszym miesiącu działania systemu powyższe liczby wyglądały odpowiednio: 2 341 zgłoszeń identyfikacyjnych od, w tym 2 053 zgłoszenia od nowych instytucji (z których 1 881 zostało zaakceptowane i 288 aktualizacji danych oraz 1 023 331 przesłanych transakcji).

Bezpieczeństwo przesyłu informacji zapewnione zostało dzięki wykorzystaniu infrastruktury klucza publicznego. Dane przesyłane do Generalnego Inspektora opatrzone są podpisem elektronicznym, uzyskiwanym i eksploatowanym w zgodzie z ustawą o podpisie elektronicznym, z wykorzystaniem kwalifikowanych certyfikatów wystawianych przez centra certyfikacji. Dzięki temu zapewniony został (przy niewielkich dla instytucji obowiązanych kosztach) nie tylko bezpieczny, ale i wygodny sposób przesyłania danych drogą elektroniczną. W ten sposób **Ministerstwo Finansów stało się pierwszą instytucją państwową stosującą na tak szeroką skalę podpis elektroniczny**. Sytuacja ta dała niewątpliwie impuls do rozwoju tego segmentu rynku usług elektronicznych (kwalifikowane certyfikaty uzyskiwane przez instytucje obowiązane mogą być używane nie tylko na potrzeby przesyłania danych do Generalnego Inspektora, ale również do podpisywania dowolnych innych dokumentów elektronicznych). Oprócz podpisu elektronicznego bezpieczeństwo przesyłu danych do GIIF zapewnia stosowanie szyfrowania przesyłanych plików. Generalny Inspektor nieodpłatnie udostępnił instytucjom obowiązującym aplikację do szyfrowania danych i składania podpisu elektronicznego (część instytucji mimo to zdecydowała się na używanie aplikacji szyfrujących przygotowanych przez firmy komercyjne – co możliwe stało się m.in. dzięki przejrzystej polityce stosowanej przez Generalnego Inspektora w zakresie określania warunków przesyłania danych na drodze elektronicznej).

Dane przesyłane są w drodze bezpiecznej strony WWW lub poczty elektronicznej, bądź też w postaci plików przekazywanych na płytach CD lub dyskietkach. Do elektronicznego systemu trafiają też dane transakcji przesyłane w formie papierowej (po skanowaniu lub ręcznym wprowadzeniu).

W ciągu drugiego półrocza roku 2004 system przyjął 8 mln 960 tys. 906 rekordów transakcji czyli ok. 1,5 mln transakcji miesięcznie i 3 939 zgłoszeń identyfikacyjnych od instytucji obowiązanych (w tym 3 045 zgłoszeń od nowych instytucji - z których 2 632 zostało zaakceptowanych - i 894 aktualizacji danych). W początkowym okresie spory odsetek przesyłanych plików nie spełniał wymogów stawianych przez GIIF zgodnie z rozporządzeniem co do formatu przesyłanych danych. Przez kilka pierwszych miesięcy Departament koncentrował się na współpracy z instytucjami obowiązującymi w celu wyeliminowania tych błędów. Proces ten zakończył się powodzeniem.

Wśród danych o transakcjach, poza transakcjami ponadprogowymi, przesyłane były informacje o transakcjach uznanych przez instytucje obowiązane za podejrzone.

Niestety, część instytucji obowiązanych dane o transakcjach przesyłało w formie papierowej. W lipcu przekazanych zostało ok. 13 900 kart transakcji. Dzięki podjęciu, przez pracowników Departamentu Informacji Finansowej, intensywnych działań mających na celu przekazanie instytucjom obowiązanim odpowiedniej wiedzy, co do zasad realizowania ww. obowiązku, liczba ta z miesiąca na miesiąc się zmniejszała. Do końca br. wpłynęło **32 929 kart transakcji**. Na skutek interwencji w części przypadków informacje o transakcjach przekazane zostały ponownie w formie elektronicznej. W takim wypadku niezbędna jest weryfikacja kart polegająca na sprawdzeniu czy oba przekazy zawierają te same dane. Niemniej jednak duża część kart pozostała jedynie w papierze. Wprowadzenie tak dużej liczby informacji z kart papierowych jest zajęciem bardzo czasochłonnym i wymagającym zaangażowania dużej liczby osób. Sprawne wprowadzenie kart przy istniejących zasobach kadrowych nie jest możliwe.

3. ZAKUP SPRZĘTU INFORMATYCZNEGO NA POTRZEBY ZESPOŁU GENERALNEGO INSPEKTORA

W roku 2004 wyspecyfikowano potrzeby w zakresie sprzętu komputerowego i oprogramowania, zakup których umożliwi Generalnemu Inspektorowi wykonywanie obowiązków ustawowych. Opracowano specyfikację sprzętową oraz przeprowadzono postępowanie w ramach którego w końcu listopada podpisano kontrakty na dostawę:

- 200 stacji roboczych,
- serwerów,
- wideokonferencji,
- oprogramowania statystycznego.

Zakup komputerów w roku 2005 pozwoli na wymianę obecnie eksploatowanego sprzętu na sprzęt pozwalający na pracę zarówno w sieci lokalnej Ministerstwa Finansów jak i w sieci wydzielonej dla Departamentu Informacji Finansowej. Dla zwiększenia komfortu pracy i obniżenia kosztów zdefiniowano zestaw komputerowy, który będzie na wyposażeniu każdego pracownika Departamentu pracującego w obu sieciach. Zestaw składać się będzie z dwóch komputerów klasy Pentium IV, monitora LCD 19” oraz przełącznika konsoli pozwalającego na łatwy wybór używanego komputera. Zakupiono również 120 sztuk

zestawów komputerowych, które trafią do prokuratur w ramach programu ProGIIF (systemu wymiany danych z Prokuraturą).

Na podstawie wniosków z prowadzonej działalności analitycznej oraz procesu przyjmowania danych od instytucji obowiązanych, zdefiniowano potrzeby w odniesieniu do sprzętu serwerowego. Do zwiększenia wydajności systemu zbierania i analizy danych zakupiono serwer bazy danych oraz rozbudowano posiadaną macierz dyskową. Zakupiono również serwer oraz macierz dyskową do systemu ProGIIF.

Bieżąca współpraca prowadzona przez Generalnego Inspektora z prokuraturą powoduje potrzebę częstych kontaktów z prokuraturami prowadzącymi sprawy. W celu uniknięcia kosztownych i czasochłonnych podróży postanowiono zbudować w ramach ProGIIF system wideokonferencyjny. W ramach projektu zakupiono 58 kamer wraz z oprogramowaniem oraz wysokowydajny mostek wideokonferencyjny. Oczekujemy obecnie na zakończenie budowy sieci informatycznej, które to zadanie realizowane jest przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Do analiz danych zgromadzonych w Departamencie, opisujących transakcje których wartość przekracza 15 tys. Euro niezbędne jest użycie oprogramowania umożliwiającego analizę tego typu danych. W ramach projektu zakupiono serwer o wysokiej mocy obliczeniowej wraz z oprogramowaniem umożliwiającym zgłębianie danych (data mining) przy użyciu m.in. sztucznej inteligencji, wyszukiwania zależności w danych tekstowych (text mining). W ramach kontraktu zostaną przeszkoleni również analitycy, którzy będą wykorzystywać to oprogramowanie.

3.1. System wymiany danych z Prokuraturą

ProGIIF jest projektem współfinansowanym przez Unię Europejską w ramach projektu Phare 2002. Głównym zadaniem tego systemu jest umożliwienie bezpośredniego kontaktu pomiędzy pracownikami Departamentu a prokuratorami za pomocą wysokiej jakości systemu wideokonferencyjnego. System umożliwi także przesyłanie danych pomiędzy komórkami oraz dostęp do informacji gromadzonych w systemie informatycznym prokuratur, a mających istotny wpływ na prowadzone w Departamencie sprawy. Przewiduje się pełne uruchomienie systemu po wykonaniu przez prokuraturę sieci rozległej i przyłączeniu jej do Ministerstwa Finansów.

Sprzęt komputerowy, który będzie stanowił wyposażenie systemu ProGIIF w prokuraturach, zostanie użyzony na mocy wzajemnej umowy Ministerstwu Sprawiedliwości przez Ministerstwo Finansów.

4. PODNOSZENIE KWALIFIKACJI PRZEZ PRACOWNIKÓW DEPARTAMENTU INFORMACJI FINANSOWEJ

Rzadziej niż w roku ubiegłym, co było naturalnym rezultatem zaangażowania wszystkich pracowników Departamentu Informacji Finansowej w przygotowanie i rozruch skomplikowanego systemu i procedur przyjmowania oraz przetwarzania informacji o transakcjach ponadprogowych przesyłanych przez instytucje obowiązane, a także wielu prowadzonych równolegle postępowań przetargowych, pracownicy Departamentu uczestniczyli w szkoleniach i kursach doskonalących. Największy nacisk położono w roku 2004 na przygotowanie z zakresu wysokich technik informatycznych koniecznych do obsługi systemu Generalnego Inspektora Informacji Finansowej oraz zdobywanie dodatkowej wiedzy z zakresu problematyki UE.

Ponadto, w grudniu ub. r. zorganizowane zostało szkolenie całego Departamentu. Celem szkolenia było z jednej strony podsumowanie i omówienie działań poszczególnych komórek organizacyjnych Departamentu, z drugiej zaś omówienie planów i zadań stojących przed polską jednostką analityki finansowej w 2005 roku. Szkolenie pozwoliło na przypomnienie istniejących uregulowań prawnych, a także na omówienie proponowanych zmian w wewnętrznych procedurach Departamentu.

5. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA

Podstawowym narzędziem polityki medialnej Generalnego Inspektora Informacji Finansowej jest strona internetowa, na której dostępne są akty prawne, komentarze do poszczególnych przepisów, komunikaty oraz informacje o działaniach bieżących, w wersji polskiej i angielskiej. Umieszczony został na niej również tzw. podręcznik walidacyjny, zawierający wymagania dotyczące elektronicznych informacji o transakcjach przekazywanych do Generalnego Inspektora przez instytucje obowiązane. Pozwala on na odpowiednie zdefiniowanie przekazu elektronicznego, umożliwiające poprawne przyjęcie go przez system.

Lektura strony internetowej niejednokrotnie daje czytelnikom impuls do zadawania kolejnych, bardziej szczegółowych pytań z zakresu działania Generalnego Inspektora, współpracy instytucji i podmiotów, sygnalizowania pojawiających się problemów, a także komentowania przeczytanych informacji i treści. Prowadzone rozmowy potwierdzają także utrzymujące się na wysokim poziomie zainteresowanie problematyką przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy i finansowaniu terroryzmu wśród studentów i słuchaczy studiów podyplomowych. Generalny Inspektor udzielał na bieżąco odpowiedzi na kierowane doń pytania, dotyczące w swojej znakomitej większości skali zjawiska oraz danych statystycznych za poszczególne lata funkcjonowania ustawy.

6. DZIAŁANIA DOSTOSOWAWCZE W ZAKRESIE WŁAŚCIWEGO ZAPLECZA TECHNICZEGO DEPARTAMENTU

W związku z uruchomieniem systemu SI*GIIF i rozmieszczaniem oprogramowania towarzyszącego procesowi gromadzenia i przetwarzania danych w bazach Generalnego Inspektora, w Departamencie Informacji Finansowej dokonano reorganizacji pomieszczeń i ustawień zespołów pracowniczych. W trosce o należyte zabezpieczenie obiegu informacji i ochrony dokumentów wrażliwych, dokonano również wymiany części wyposażenia biurowego. Do dotychczasowego wyposażenia dokupiono specjalne metalowe szafy do przechowywania dokumentów stanowiących materiał prowadzonych spraw i postępowań.

W roku 2004 dobiegły też końca starania o stworzenie wydzielonego, zlokalizowanego poza strefą Departamentu, pomieszczenia do gromadzenia dokumentacji spraw analitycznych. W nowo utworzonym archiwum podręcznym znajdują się materiały zawierające informacje prawnie chronione, stąd ogromny nacisk położono na odpowiednie przygotowanie, wyposażenie i techniczne zabezpieczenie wnętrza.

Działania powyższe nie wyczerpują katalogu najpilniejszych potrzeb w zakresie budowy odpowiedniego zaplecza dla prac Zespołu. Zakładając konieczną rozbudowę kadrową jednostki, którą to potrzebę wielokrotnie podnoszono na różnorodnych forach i formułowano jako zobowiązanie strony polskiej w ramach przygotowań do członkostwa, należy uwzględnić również warunek zapewnienia nowych stanowisk pracy, zgodnych ze standardami obowiązującymi w jednostkach o podobnym charakterze. Kadry, odpowiednia baza lokalowa i właściwe, nowoczesne narzędzia – to gwarancja rzetelności, jakości, sprawności i skuteczności pracy tej jednostki.

PODSUMOWANIE

Rok 2004 zakończyliśmy w poczuciu rzetelnie wypełnionych obowiązków. Był to rok nadzwyczaj trudny, rok ciężkiej, wyczerpującej pracy. W poczuciu znaczenia wydarzeń, które z punktu widzenia zadań Generalnego Inspektora naznaczyły dwie jedyne – 1 maja (dzień przystąpienia Polski do wspólnoty państw Unii) i 1 lipca (termin uruchomienia SI*GIIF), Zespół dzielił i wykonywał zadania, bez oglądania się na przynależność wydziałową i przypisane w zakresach zadań czynności. Regularna, bieżąca i sprawnie zarządzana alokacja skromnych sił pozwoliła na dotrzymanie wyznaczonych przez ustawodawcę oraz nałożonych w ramach licznych zobowiązań międzynarodowych, terminów. Zrealizowaliśmy więc większość postawionych przed nami zadań. Troskę o stan Zespołu, pomimo rozlicznych prób rozwiązania problemu karowego, zmuszeni byliśmy jednak przenieść na rok 2005.

Przybędzie nam w nim wiele kolejnych zadań, w tym najważniejszych – analitycznych, których liczba stale rośnie na skutek zwiększającego się strumienia informacji dotyczących przeprowadzanych przez instytucje obowiązane transakcji. Także analiza statystyczna transakcji ponadprogowych z całą pewnością spowoduje generowanie nowych, ciekawych materiałów dotyczących prób legalizacji środków pochodzących z działalności przestępczej w legalnym obrocie. Ogromnego zaangażowania ze strony jednostki wymagać będzie również coraz bardziej intensywna, wypracowywana od kilku lat, współpraca w ramach systemu instytucji włączonych z racji swej misji i zadań, w proces uszczelniania polskiego systemu finansowego i zapobiegania wykorzystywaniu jego składowych do wprowadzania środków nielegalnych i finansowania działań o charakterze terrorystycznym.

Pozostaje mi wyrazić nadzieję, iż w końcu rozwiązany zostanie największy, poruszany od dawna problem, jakim jest zbyt mała obsada kadrowa i lokalowa w stosunku do nałożonych zadań.

**Generalny Inspektor
Informacji Finansowej**

Wiesław Czyżowicz